

Fylkestingsprogram

for perioden 2019–2023

Nordland Venstre

Bedre er alltid mulig

Innholdsfortegnelse

Kapittel 1. På lag med framtida	3
1.1 Sosialliberal politikk i Nordland	3
1.2 Åpenhet og deltakelse	3
1.3 Samarbeid	3
1.4 Region- og kommunereform	4
Kapittel 2. Sats på skolen	5
2.1 Videregående skole	5
2.2 Samarbeid mellom skole og arbeidsliv	6
2.3 Fagskoler og OPUS	6
2.4 Fylkeskommunen som medspiller for høyere utdanning i fylket	7
Kapittel 3. Ta vare på naturen	8
3.1 Naturmangfold	8
3.2 Miljøgifter og avfallshåndtering	8
3.3 Arealplanlegging, grønn by- og stedsutvikling	8
3.4 Fornybar energi	9
3.5 Klimavennlig transport	9
Kapittel 4. Flere nye jobber	10
4.1 Grønt næringsliv	10
4.2 Innovasjon og entreprenørskap	10
4.3 Fornybar rikdom	11
4.3.1 Landbruk	11
4.3.2 Fiskeri	11
4.3.3 Havbruk	12
4.3.4 Industri	12
4.3.5 Reiseliv	12
Kapittel 5. Samferdsel	13
5.1 Kollektivsatsing, gang og sykkel	13
5.2 Ungdomskort	14
5.3 Ferger og båtruter	14
5.4 Vei og bane	14
5.6 Luftfart	15
Kapittel 6. Gode liv i Nordland	16
6.1 Kultur	16
6.2 Styrket satsing på samisk språk	16
6.2 Tannhelse	17
6.3 Folkehelse	17
6.4 Innvandring som ressurs	18
6.5 Godt å bo i nord	18

Kapittel 1. På lag med framtida.

1.1 Sosialliberal politikk i Nordland

Attraktive lokalsamfunn, høy verdiskaping og god livskvalitet gjør det godt å bo i Nordland. Men bedre er alltid mulig. Nordland scorer lavt på en del nasjonale statistikker, som vi må jobbe målrettet for å snu. Og vi trenger flere nordlendinger for framtida. Det skal vi jobbe for!

Venstre er det sosialliberale partiet i Nordland. Våre verdier er frihet for den enkelte og ansvar for hverandre, fellesskapet og framtida. Enkeltmenneskets frihet til å utvikle evner og interesser og til å utfolde sin livslyst er grunnleggende. Frihet fra fattigdom og nød er avgjørende. Tett knyttet til vår frihet er vårt felles ansvar for hverandre og framtida.

Miljøhensyn gjennomsyrrer Venstres politikk. Vi må handle i tråd med forvalteransvaret som skal sikre generasjonene etter oss et godt liv med tilgang på naturressurser, naturopplevelser og en hverdag uten forurensning.

Det er avgjørende at lovverket, som sikrer naturmangfoldet, gjøres gjeldende lokalt og regionalt når oppgaver og avgjørelser desentraliseres. Det er ingen grunn til å slakke på rettsstatens prinsipper om at med lov skal landet bygges.

1.2 Åpenhet og deltakelse

Venstre vil at makta skal komme nedenfra; ombudsrollen er viktig for våre politikere. De gode avveiningene mellom ulike hensyn må skje i åpne debatter. Innspill fra utvalg, råd, interessegrupper og enkeltpersoner er bidrag til politikkutviklinga og verdifulle korrektiv for de som fatter beslutninger.

Når sakene er utredet, høringer gjennomført og innspill registrert vil våre politikere legge til grunn frihet for den enkelte og ansvar for hverandre, fellesskapet og framtida når beslutningen tas.

1.3 Samarbeid

Det sosialliberale sentrumpartiet Venstre kan samarbeide på tvers av partigrenser og politisk blokktenking.

Venstre vil gjeninnføre av formannskapsmodellen i Nordland fylkeskommune, en mer inkluderende og demokratisk styringsmodell enn dagens parlamentarisme som påfører fylkeskommunen store utgifter.

1.4 Region- og kommunereform

Region- og kommunereformen er en av de største forvaltningsreformene i Norge på lang tid. Den skal flytte makt fra staten, nærmere folk til kommunen og regionene. Den skal flytte makt nordover. Venstre hilser den velkommen og mener kommunene må ha en viss størrelse for å utføre nye oppgaver. Det må også legges flere statlige arbeidsplasser til Nordlandskommunene.

Nordland Venstre vil:

- ✓ alltid legge frihet for den enkelte og ansvar for hverandre, fellesskapet og framtida til grunn Innføre formannskapsmodellen og flytte makt tilbake til Nordland fylkesting
- ✓ jobbe for tettere samarbeid mellom regionene i nord, med et langsiktig mål om én sterk region i Nord-Norge

Kapittel 2. Sats på skolen

2.1 Videregående skole

I Nordland har vi 17 videregående skoler, og videregående opplæring er et av fylkeskommunens viktigste ansvarsområder. For Venstre er utdanning et høyt prioritert og vi har politikken som vil bidra til å redusere frafall og få flere til å fullføre utdanningsløpet sitt med gode resultat.

Pilene peker i riktig retning når det gjelder frafall i videregående opplæring, men fortsatt er det langt igjen før vi når tilfredsstillende tall for hvor mange som gjennomfører videregående opplæring. Unge som ikke fullfører videregående skole, er overrepresentert blant arbeidsledige og uføre. Mange elever slutter på skolen på grunn av utfordringer som har lite med skolen å gjøre, slik som psykisk sykdom, rusproblemer og vanskelige hjemmeforhold. Skolene må ha gode støttetjenester for elever som trenger annen type hjelp enn det læreren kan gi.

Venstre mener fagutdanningene i videregående opplæring må bli mer praksisnære og mindre teoretiske fra første studieår. Et mangfold av studieretninger gir eleven teoretisk og praktisk fagkompetanse og mulighet til å oppnå fagbrev.

Studiespesialiseringene har til hensikt å gi et solid grunnlag for videre studier på høyskoler og universiteter. Venstre vil sikre gode lærere, tett oppfølging av den enkelte elev og et godt læringsmiljø er viktig for at eleven skal få fullt utbytte av spesialiseringen. Venstre mener det bør være rom for at ulike skoler kan ha ulik profil, og at elevene fritt kan velge hvilken skole de ønsker å gå på. Nordland er et eksportfylke og næringslivet etterspør språkkompetanse. Venstre vil øke satsingen på opplæring i 2.fremmedspråk på nivå III. Vi vil også jobbe for å opprette tekniske allmennfag (TAF) i Nordland.

Det er på høy tid at vi utreder mulighetene for elevboliger på lik linje som studentboliger. Gjennom elevboliger kan man sikre borteboere en sosial krets med elever i samme situasjon, i tillegg til at fylket bidrar med et tilgjengelig utleiemarked som er i tråd med borteboerstipendet. Med å opprette et fylkeskommunalt boligmarked for videregående elever, kan man også i større grad etablere et samarbeid mellom skolehelsetjenesten, rådgivertjenesten og botilbudet for å redusere frafallet blant borteboere.

Nordland Venstre vil:

- ✓ videreutvikle skolehelsetjenesten med flere helsesøstre og bedre tilgang på psykologer, samt andre relevante fagdisipliner
- ✓ sørge for forbedret koordinering mellom barnevern, helsetjeneste og skole for elever som trenger støtte
- ✓ utvide tilbud om forsterket Vg3 for elever som ikke har fått tilbud om læreplass
- ✓ oppheve fristen for å ta ut ungdomsretten til videregående opplæring
- ✓ gi elever som ikke har fått karakter i enkeltfag på videregående muligheten til å ta opp fagene i løpet av sommerferien
- ✓ opprette en egen rådgiverutdanning for å sikre elever god veiledning
- ✓ fjerne kravet om generell studiekompetanse ved enkelte studietilbud for å gjøre det enklere å ta høyere utdanning for elever med fagbrev

- ✓ at det skal være enklere å kombinere praktisk arbeid og teori på yrkesfagslinjer. Allerede fra første trinn skal man få praktisk erfaring med faget sitt. Vekslingsmodellen bør tilbys ved flere skoler
- ✓ at utstyrsarkene ved skolene tilsvarer de man finner i arbeidslivet
- ✓ gi alle elever som ikke har fullført fagopplæring et individuelt utformet kompetansebevis. Dette kan hjelpe eleven til å komme i arbeid, på tross av manglende fagbrev
- ✓ evaluere ordningen med påbygg og gjøre det mulig å fullføre påbyggingsåret over to år
- ✓ legge til rette for at det blir enklere for elevene å skifte studieretning fra studiespesialisering til en fagutdanning
- ✓ øke bruken av praksisbrev og lære kandidatordningen for en mer skreddersydd videregående opplæring
- ✓ evaluere fraværgrensen i videregående opplæring
- ✓ øke satsingen på fremmedspråk på nivå III
- ✓ jobbe for å opprette tekniske allmennfag (TAF) i Nordland
- ✓ at elever som har fått opplæring i samisk i grunnskolen får reell mulighet til denne opplæringa også i videregående skole
- ✓ innføre ei prøveordning for fylkeskommunale elevboliger i Nordland

2.2 Samarbeid mellom skole og arbeidsliv

Et godt samarbeid mellom skolene og arbeidslivet er viktig, både for elevene og næringslivet. Næringslivet trenger at elevene vet hvilken kompetanse som etterspørres i arbeidslivet. Elevene trenger praksis for å bli gode fagfolk. Praksis som lærling er nødvendig for å oppnå fagbrev, og Venstre vil legge til rette for at alle elever får tilpasset lærlingetilbud og kan fullføre utdanningen sin. For bedriftene kan det være både ressurs- og tidkrevende å følge opp lærlinger. Derfor må det bli enklere og rimeligere for bedriftene å ta inn lærlinger.

Nordland Venstre vil:

- ✓ fjerne arbeidsgiveravgiften for lærlinger
- ✓ øke lærlingtilskuddet til næringslivet
- ✓ etablere flere lære plasser i staten og kommunene
- ✓ stille krav om å bruke lærlinger ved offentlige anbud
- ✓ sikre gode tilbud, både for unge og voksne, innen tradisjonelle håndverksfag og små eller kulturelt verneverdige fag
- ✓ utbedre regelverket rundt utlysning av anbud slik at det kommer tydelig fram at bedrifter som har tatt inn lærlinger vil kunne ha et fortrinn
- ✓ utvide lektor II-ordningen til å inkludere flere fag slik at man får andre fagpersoner enn lærere inn i skolen

2.3 Fagskoler og OPUS

Fagskoleutdanning er en kortere og mer yrkesrettet videreutdanning enn det som tilbys ved høyskoler og universiteter. Fagskoleutdanning betegnes ofte som «arbeidslivets utdanning», fordi utdanningstilbudet drives og utvikles i nært samarbeid med arbeidslivet. Dette gir gode muligheter til å skreddersy utdanningene til løpende behov for kompetanse i arbeidslivet, og det gir studentene en svært relevant utdanning. Fagskoleutdanningene, som har som formål å være fleksible og

yrkesrettede og tilpasset ny teknologi og nye trender og behov i arbeidslivet, spiller en helt sentral rolle for å møte kompetanseutfordringene i Norge.

OPUS, opplæring og utdanningscenter har som hovedoppgave å tilrettelegge voksnes opplæring og kompetanseutvikling. Det varierer fra kortere kurs, til hele opplæringsløp og prosjekter med flere partnere og større omfang.

Nordland Venstre vil:

- ✓ bygge ut fagskoletilbudet og gi flere mulighet til å velge høyere yrkesfaglig utdanning
- ✓ gjennomgå finansieringen av tekniske og helse- og sosialfaglige fagskoler for å sikre at det ikke er noen usaklig forskjellsbehandling i finansieringa
- ✓ stimulere til tettere samarbeid mellom skoleeiere og med næringslivet for å heve kvaliteten og sikre praksisnær utdanning
- ✓ at rådgivningstjenestene på skolene får mer kunnskap om muligheter innenfor fagskolene
- ✓ forenkle systemet slik at fag fra fagskolen i større grad kan gi fritak for enkelte fag i en høyere grad fra universitetet eller høyskolesystemet.

2.4 Fylkeskommunen som medspiller for høyere utdanning i fylket

Nordland har store muligheter. Samtidig er situasjonen for oss i fylket at vi trenger flere folk – ikke minst med relevant kompetanse innen nye næringer, utdanning og helse. Nord Universitet og UIT, Norges arktiske universitet sin desentraliserte struktur med campuser på Helgeland, i Ofoten og i Vesterålen bør derfor opprettholdes så lenge kvalitet og søkertilgang er tilfredsstillende.

Fylkeskommunen har en tilretteleggerrolle for samarbeid mellom forskningsmiljøene og offentlige tjenesteytere (som skolesektoren, eldreomsorgen og NAV) for å videreutvikle kompetansemiljøene i offentlig sektor, forebygge frafall i videregående opplæring og satse på ungdom og psykisk helse

Nord Universitet og UIT, campus Narvik har høy grad av internasjonalt samarbeid, dette er noe som bør videreføres og styrkes. Nordland Venstre går inn for at Nordland Fylkeskommune skal fortsette sitt tette og gode samarbeid med universitetene og forskningsmiljøene i landsdelen, både gjennom direkte støtte til vitenskapelige stillinger og kobling mellom næring og forskning. Vi trenger kunnskap for lokal verdiskaping, velferden og framtidig regional utvikling.

Kapittel 3. Ta vare på naturen

Menneskeskapte klimaendringer og tap av natur og arts mangfold er vår tids største utfordringer og krever en radikal omstilling av samfunnet og justering av vår adferd. Å kutte klimagassutslipp, bevare naturen og forvalte jordens ressurser på en bærekraftig måte er nødvendig for å sikre jorda for generasjonene som kommer etter oss, men innebærer også nye muligheter for god livskvalitet og verdiskaping. Venstre vil gjøre det enklere for næringslivet, det offentlige og privatpersoner å velge grønt.

3.1 Naturmangfold

Natur- og kulturverdier må komme først og være premiss for vekst og utvikling. Skogvern, jordvern og marine verneområder er den sikreste måten å bevare biologisk mangfold, og samtidig fortsetter lagringen av CO₂ noe som gir stor klimagevinst.

Nordland Venstre vil:

- ✓ ta vare på det biologiske mangfoldet ved grundigere kartlegging og gjennom aktiv bruk og vern
- ✓ være kritisk til utbygging som reduserer arealet av dyrkbar mark, matjord og myr
- ✓ redusere utbredelse av fremmede arter som sitka- og lutsgran

3.2 Miljøgifter og avfallshåndtering

Hensynet til ville dyr og plantearter, på land og i vann, skal tillegges avgjørende vekt og verdi når det skal gis tillatelse til utslipp av kjemikalier eller giftige stoffer fra næringer slik som gruvedrift og oppdrett. Vi må bruke ressursene våre flere ganger, og redusere forsøpling ved å fremme gjenbruk. Det må jobbes systematisk og på alle nivå for å redusere mengden plast i havet.

Nordland Venstre vil:

- ✓ redusere matsvinn i fylkeskommunens egne virksomheter
- ✓ håndheve prinsippet om at forurenser betaler
- ✓ etablere samarbeid med avfallsselskapene for oppsamling og håndtering av avfall i hav og langs strender.
- ✓ sikre at gamle miljøgiftutslipp kartlegges og ryddes opp i

3.3 Arealplanlegging, grønn by- og stedsutvikling

Venstre mener all planlegging og investeringer, også på fylkesnivå, skal ta utgangspunkt i at Norge skal være et nullutslippssamfunn. Fylkeskommunen har et stort ansvar i å sørge for at kollektivtrafikken raskest mulig kommer over på nullutslipps- og løsninger med fornybar energi. Det må bli lettere å gå, sykle og reise kollektivt, og ladestruktur for elbil må på plass i hele fylket.

Nordland Venstre vil:

- ✓ legge til rette for at det bygges flere grønne bygg, som ikke bruker, men produserer, energi.
- ✓ sikre at fylkeskommunens innkjøp er energieffektive og miljøvennlige.

- ✓ stille strenge krav til energi-, miljø- og klimahensyn i planarbeidet
- ✓ gjøre fylkeskommunen til en aktiv medspiller for kommunene i arbeidet for å sikre kulturminner og kulturlandskap
- ✓ innføre klimabudsjett- og regnskap for Nordland fylkeskommune
- ✓ at forvaltning av Statens grunn i Nordland må bygge på Samerettsutvalgets utredning og at Nye Statskog legges til grunn som styringsmodell.

3.4 Fornybar energi

Nordland fylke har et stort konkurransefortrinn som kraftfylke, og fylkeskommunen må jobbe for at våre kraftressurser gir lokal verdiskaping og klimagevinst. Nordland er et av Norges største kraftfylker og har et betydelig kraftoverskudd, 6 TWh av en samlet produksjon på 16 TWh. Det er ikke ytterligere linjekapasitet for krafteksport sørover de nærmeste år.

Nordland Venstre mener fylkeskommunens næringspolitikk må bort fra olje og gass-sektoren og heller fokusere på våre rike fornybare ressurser.

Nordland Venstre vil:

- ✓ prioritere å oppruste og utvide eksisterende vannkraftverk som bidrar til økt produksjon av fornybar energi i. God miljø- og vanntilstand skal oppnås ved vilkårsrevisjonene. Manøvreringsregimet må tilpasses de økologiske forhold for gyte-, oppvekst- og matforhold.
- ✓ sikre fullstendig biologisk mangfold, verdier for reindrift og friluftsliv dersom bygging av vindkraft, vannkraft, solenergi, havenergi eller bioenergi skulle bli aktuelt.
- ✓ jobbe for et regelverk som gjør det lønnsomt å videreforedle energien i regionen
- ✓ gjøre det lønnsomt for husholdninger og bedrifter å gjøre energieffektive valg.
- ✓ at takflater på fylkeskommunale bygg så langt som mulig skal benyttes til energiproduksjon eller utformes aktivt
- ✓ stille strenge miljøkrav til eksisterende og framtidig industri, og samtidig sikre finansiering til miljøtiltak gjennom for eksempel Enova og klimafondet

3.5 Klimavennlig transport

Slik vi har jobbet nasjonalt med en elbilsatsing ønsker vi også regionalt å legge til rette for mer miljøvennlig transport. Vårt mål er at Nordland skal bli et klimanøytralt fylke. Stadig bedre rekkevidde på batterier og spennende potensiale i hydrogen og biodrivstoff vil gjøre det mulig. Venstre vil alltid prioritere miljøvennlige løsninger i samferdselspolitikken.

Kapittel 4. Flere nye jobber

Et mangfoldig og nyskapende næringsliv er avgjørende for at Nordland skal lykkes i en stadig mer globalisert økonomi. Vår verdiskaping er avhengig av at initiativrike personer satser, tar risiko og omsetter ideer til handlinger. Venstres vil gi næringslivet gode og forutsigbare generelle rammevilkår. Vi heier på de som skaper jobber. Eksportfylket Nordland er avhengig av internasjonale avtaler som EØS, og tett internasjonalt samarbeid blir stadig viktigere i en urolig verdenssituasjon.

4.1 Grønt næringsliv

Det er vesentlig for Nordland å utnytte det store kraftoverskuddet til lokal verdiskaping. God klimapolitikk vil være god næringspolitikk – og vice versa – i Nordland. Ved å gi karbonavtrykk stor vekt når offentlige innkjøp besluttes, kan fylket bli testmarked for grønne norske produkt som gir arbeidsplasser. Verdens klima- og miljøproblemer er en forretningsmulighet for Norge og Nordland.

Nordland Venstre vil:

- ✓ at alle med ideer, fra Norge, Europa og Verden for øvrig skal oppleve Nordland som det naturlige førstevalg for produksjon og verdiskaping basert på den fornybare elkraften.
- ✓ at fylkeskommunens næringsarbeid rettes mot innovasjon, fornybare næringer og tilrettelegging også for små og mellomstore bedrifter
- ✓ at klimahensyn skal veie tungt når fylkeskommunen kjøper varer og tjenester
- ✓ gi fylkeskommunale stipend til forskere som vil utvikle nye løsninger til nytte for bedrifter i Nordland

4.2 Innovasjon og entreprenørskap

De fleste bedriftene vi skal leve av i framtida er enda ikke skapt. To av tre nye arbeidsplasser i dag skapes i nye og unge bedrifter. Digitalisering og ny teknologi skaper muligheter for nye tilknytningsformer til arbeidslivet, og gjør det mulig å jobbe og bo i hele Nordland.

Nordland Venstre vil:

- ✓ at alle videregående skoler og Nord universitet skal styrke arbeidet med entreprenørskap
- ✓ stimulere til innovasjon og gründerskap i fylkeskommunens virksomheter
- ✓ at Nordland fylkeskommune skal være aktiv samarbeidspartner for forskningsmiljøer og universitet i arbeidet med innovasjon og entreprenørskap

4.3 Fornybar rikdom

Nordland har en unik ressursrikdom og store muligheter i havet, på land, i grunnen og i ren energi. Samordnet og bærekraftig forvaltning vil gi grunnlag for vekst i naturbaserte næringer, industri, reiseliv og kulturbaserte næringer. Nordland Venstre ønsker en sterkere satsning på foredling av råvarer fra landbruk, skogbruk, fiskeri, oppdrett og industri i fylket.

Nordland Venstre vil:

- ✓ jobbe for en langsiktig satsing på bioøkonomi i Nordland
- ✓ sikre balansen mellom verdiskaping og økologisk bærekraft
- ✓ at mineralutvinning må baseres på beste teknologi med minst mulig forurensning og minst mulig synlige inngrep i naturen
- ✓ etablere et kompetansesenter for næringsutvikling knyttet til utmarksressurser og vernede områder

4.3.1 Landbruk

Nordland Venstre vil:

- ✓ støtte aktivt opp om ungdom som ønsker å satse i landbruksnæringa
- ✓ forenkle kravene til søknadsprosedyrer og rapportering
- ✓ stimulere til bedre vedlikehold av tidligere dyrka jord
- ✓ samarbeide med avtalepartene i jordbruket om fylkeskommunale strategier for verdiskaping, miljøoppfølging og rekruttering
- ✓ gi økt investeringsstøtte til de mest kapitalkrevende husdyrproduksjonene for å sikre et tidsmessig produksjonsapparat i tråd med husdyrforskriftene
- ✓ stimulere til sterkere satsing på potet, grønnsaker, bær dyrking og hagebruk
- ✓ at veiledningstjenesten må desentraliseres, både den private og den offentlige

4.3.2 Fiskeri

Nordland Venstre vil:

- ✓ jobbe for lærlingeplasser og finansiering for ungdom som vil satse på fiskerinæringen
- ✓ jobbe for økt verdiskaping på land tilknyttet fiskeriene
- ✓ innføre en sertifiseringsordning for fiskefartøy.
- ✓ legge vekt på forskning, ressursforvaltning, innovasjon, (fritt) redskapsvalg og markedsføring for å øke verdiskapingen fra fiskeriene
- ✓ utvikle levendefangst og mellomlagring av kommersielt viktige arter
- ✓ styrke bedriftenes innovasjonssamarbeid

4.3.3 Havbruk

Nordland Venstre vil:

- ✓ fremme samarbeid mellom forsknings- og kompetansemiljøer og næringsklyngene innenfor havbruk
- ✓ styrke satsningen på blå linjer i videregående
- ✓ prioritere arbeidet med areal- og kystzoneplanlegging i Nordland
- ✓ stille strenge krav til miljøforhold og rømningsrisiko.
- ✓ ikke tillate oppdrett i særlig sårbare områder
- ✓ sikre en forutsigbar avkastning til kommunene gjennom havbruksfondet

4.3.4 Industri

Nordland Venstre vil:

- ✓ sikre industrien gode rammevilkår slik at den forblir konkurransedyktig

4.3.5 Reiseliv

Nordland Venstre vil:

- ✓ støtte opp om et naturbasert reiseliv med utgangspunkt i bærekraft, innovasjon og kreativitet.

Kapittel 5. Samferdsel

Venstre vil sette folk først i Nordland i samferdselspolitikken ved å høre på den lokale befolkninga og det lokale næringslivet. Hvis den lokale snekkerbedriften er avhengig av at hurtigbåten tar gods vil Venstre legge vekt på det. Om den lokale ungdomsklubben har behov for at bussen går 10 minutter tidligere vil Venstre gjøre det vi kan for å få det til. Hvis foreldre er bekymret for en trafikkfarlig strekning der barna sykler til skolen vil Venstre arbeide for sykkelvei. Det er folk som bor og bruker kollektivtransporten og infrastrukturen som best vet hva som skal til for å gjøre tilbudet bedre.

Nordland Venstre vil:

- ✓ gjøre det enklere for lokalbefolkningen å gi innspill til fylket om sitt kollektivtilbud og infrastruktur.
- ✓ videreutvikle og satse på fleksible ordninger med samfunnsbåt, distriktsmobil og bestillingsturer
- ✓ legge til rette for at de forskjellige rutetilbudene i fylket korresponderer med hverandre.
- ✓ ta større hensyn til unike naturområder og sårbare dyrearter ved bygging av ny infrastruktur.
- ✓ prioritere infrastruktur i områder som har lange avstander og få alternativer for å nå knutepunkter.
- ✓ legge til rette for at private og lokale aktører kan drive med samferdsel, uten at fylket fraskriver seg sitt ansvar.
- ✓ bedre beredskapen langs kysten
- ✓ legge til rette for videre utbygging av bredbånd i områder der det ikke er kommersielt lønnsomt

5.1 Kollektivsatsing, gang og sykkel

Det skal være attraktivt og enkelt å reise kollektivt i Nordland. Venstre vil jobbe for et skikkelig bussløft, særlig i byene og tettstedene. Vi må jobbe målrettet for å øke antall bussreiser. Det krever godt samarbeid mellom fylket og kommunene, samt en kunnskapsbasert tilnærming der samfunnsforskning og kollektivaktørene involveres.

Nordland Venstre vil:

- ✓ sette ned prisen på månedskort
- ✓ jobbe for bedre og billigere kollektivtrafikk
- ✓ innføre sanntidssystemer på mobil, nett og holdeplasser der det er hensiktsmessig
- ✓ prioritere kollektivtilbud til områder med fast bosetning.
- ✓ sette inn el-busser på de strekningene det er mulig.
- ✓ bygge flere gang- og sykkelveier, også gjennomgående sykkelruter gjennom Nordland fylke
- ✓ tilrettelegge for å kombinere sykkel med andre kollektive transportmidler til lavere kostnad

5.2 Ungdomskort

Nordland Venstre ønsker et løft for å bedre tilbudet til ungdom. Det innebærer å styrke ordningen med ungdomskort. Det skal være enkelt og billig for ungdom å reise i hele Nord-Norge.

Nordland Venstre vil:

- ✓ senke prisen på ungdomskortet.
- ✓ at ungdomskortet skal kunne brukes i hele Nord-Norge og Trøndelag
- ✓ utvide ungdomskortet til å også gjelde tog.

5.3 Ferger og båtruter

Det er viktig med samordning og videreutvikling av nettet av hurtigbåter, godsbåter og ferger. Venstre vil satse på fornying av fergemateriell til raskere, miljøvennlig og sikker drift.

Det er behov for effektive transportløsninger mellom hav og land. For Nordland betyr dette utbygging av effektive transportkorridorer og et godt samarbeid med kommunale og regionale havner og omlastningsterminaler.

Nordland Venstre vil:

- ✓ ta opp «Nytt samferdsel kart for hurtigbåt og ferge» til behandling på nytt
- ✓ legge til grunn et prinsipp om at lokalbefolkning og fast bosetning skal prioriteres
- ✓ gjøre Nordland til klimavinner med nytt ferge- og hurtigbåtmateriell
- ✓ videreføre kystgodsruter i samråd med lokalt næringsliv
- ✓ videreføre ordninger med godsførende hurtigbåter der dette er mest tjenlig for de som bor der
- ✓ gjenopprette båtruten Øksneshamn – Skrova – Svolvær

5.4 Vei og bane

I Nordland er gode veier en forutsetning for aktivitet og næringsutvikling i bygd og by. Nordland Venstre vil jobbe aktivt for at regjeringen gjør de nødvendige investeringene på Europa- og Riksveiene i fylket slik at flaskehalsen og trafikkfarlige strekninger fjernes. Fylkesveiene må oppgraderes og vedlikeholdes slik at de har en standard som bidrar til utvikling og vekst i fylket. Jernbanesatsing må også skje i nord.

Nordland Venstre vil:

- ✓ arbeide for at E6, E10, E12 og RV80 gjennom fylket oppgraderes
- ✓ oppgradere Fv12 og Fv17. Tunnel gjennom Bustneslia prioriteres
- ✓ arbeide for omlegging av E6 gjennom Narvik
- ✓ bygge Nord-Norgebanen
- ✓ jobbe for Helgelandspendelen etter modell fra Saltenpendelen
- ✓ ha flere kryssingsspor på Nordlandsbanen
- ✓ bygge dobbeltspor på Ofotbanen
- ✓ arbeide for hydrogen- eller biogass på Nordlandsbanen
- ✓ arbeide for at dyrepåkjørslene langs Nordlandsbanen reduseres

- ✓ utbedring av E6 med tunnel gjennom Ulvsvågskaret
- ✓ utrede mulighet for fergefri E6 med bru over Tysfjorden (Bognessiden til Skarbergsiden)

5.6 Luftfart

Lufthavnstrukturen er viktig for å skape regional utvikling i hele vårt langstrakte fylke. Fly er en del av det kollektive reisetilbudet, og er med på å binde Nordland sammen både internt og mot resten av landet og utlandet. Vi vet det vil komme utslippsfrie fly i fremtiden, og kortbanenettet langs norskekysten kan bli viktig for testing og innfasing av ny teknologi i luftfarten. Inntil da, vil vi jobbe for et så godt rutetilbud som mulig i Nordland.

Kapittel 6. Gode liv i Nordland

Vår største utfordring er at vi må bli flere nordlendinger. Flere må ønske å flytte hit, det må være godt å bo her. Fylkeskommunen skal aktivt legge til rette for at Nordland skal være attraktivt å bo i, og for at nordlendinger flest skal kunne leve gode liv her. Et skapende kulturliv og godt folkehelsearbeid skal bidra til dette.

6.1 Kultur

Venstre vil jobbe for et mangfoldig og fritt kulturliv i hele Nordland, som stimulerer nysgjerrighet, kreativitet og mangfold. Vi vil ha en offensiv kulturpolitikk, med et mangfold av finansieringskilder. Vi vil sikre bedre vilkår for kunst- og kulturgründere.

Nordland fylke skal ta ansvar for å bygge opp regionale kulturfond og utvikle regionale kompetansesenter innenfor kulturfeltet. Nordland fylke må spille en aktiv rolle for å få en god fordeling av kulturmidlene. Også de samiske museene som ivaretar samisk kulturarv, vil Nordland Venstre støtte opp om. Den offentlige støtten til kultur og idrett må sikre både de gode talentene og den store bredden.

Nordland Venstre støtter opp om regionmuseene selvstyre, og vil ikke sentralisere alle regionmuseene under en felles administrasjon i Bodø. Vi vil jobbe for å øke forståelsen av viktigheten for bevaring av Nordlands kulturminner av nasjonal og internasjonal interesse. Vi støtter også et økt fokus på internasjonalt kultursamarbeid for bistand, utvikling og gjensidig forståelse. Bibliotekene er viktige fellesrom, de vil vi utvikle.

Nordland Venstre vil:

- ✓ flytte mer kulturmaktt ut i regionene, både midler og kompetanse
- ✓ sørge for at kunstnerisk frihet ivaretas ved offentlige bevilgninger
- ✓ sikre statlig og fylkeskommunal støtte til regionale kompetansesentre i musikklivet
- ✓ forenkle rapporteringsrutiner og regelstyring av kulturinstitusjoner
- ✓ støtte opp om Nordnorsk symfoniorkester og øvrige profesjonelle kulturmiljøer i Nordland
- ✓ øke Festivalstøtten og gi rom for nye kulturtiltak
- ✓ støtte utvikling av flerkulturelle møteplasser
- ✓ opprette stipend for unge talentfulle kunstnere og musikere
- ✓ lage støtteordninger for kunst- og kulturetablerere
- ✓ satse på estetiske fag i videregående opplæring
- ✓ fortsette den nordnorske kulturavtalen
- ✓ forsterke og videreutvikle skulpturlandskap Nordland
- ✓ innføre gaveforsterkningsordninger for museumsfeltet

6.2 Styrket satsing på samisk språk

Samisk språk og norsk er likeverdige språk. Det ligger derfor et spesielt ansvar for å ha kunnskap og kompetanse for å bevare og utvikle samiske språk (nord-, lule- og sørsamisk).

Det samiske språket er unik og gjør Norge spennende og mangfoldig. Samisk språk er meget viktig for den samiske kulturen og særlig lule- og sørsamisk språk krever en spesiell oppmerksomhet og styrket språkvitalisering.

Alle samiske språk er klassifisert som truede eller alvorlig truede språk og situasjonen for sør- og lulesamisk er særdeles kritisk.

Nordland fylke har noen kommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk og storbykommune hvor det skal tilrettelegges for språk- og kulturtilpassende tilbud, særlig for barn og eldre.

Nordland Venstre vil:

- ✓ støtte språkvitaliseringskommuner
- ✓ at videregående skoler i Nordland skal ha ansvar for å informere om rett til opplæring i og på samisk.
- ✓ at rett til opplæring i samisk i videregående opplæring skal omfatte alle som har hatt opplæring i eller på samisk i grunnskolen
- ✓ bidra til rekruttering av personale med kompetanse i samisk språk og samisk kultur
- ✓ satse på gode teknologiske løsninger for fjernundervisning
- ✓ bidra til at skilting av samiske stedsnavn synliggjøres i Nordland
- ✓ styrke helsetilbudet til den samiske befolkningen
- ✓ bidra til likeverdig utvikling av samiske og norske museumsinstitusjoner i språkvitaliseringskommuner
- ✓ bidra til at tiltak i NOU 2016:18 – Hjertespråket- gjennomføres

6.2 Tannhelse

Nordland Venstre vil jobbe for likeverdige tannhelsetjenester i hele fylket og at tannhelsen til folk blir en del av folkehelsens refusjonsprogram.

Nordland Venstre vil:

- ✓ at tannhelsearbeidet ivareta både forebyggende og kurativ behandling
- ✓ utvide tannhelseordninga med offentlig fullfinansiering til utsatte grupper
- ✓ ha tiltak som øker rekrutteringen av tannhelsesekretærer, tannleger og tannpleiere

6.3 Folkehelse

Nordland Venstre vil:

- ✓ gi alle mulighet til å velge gode og aktive liv.
- ✓ styrke satsing på forebyggende arbeid rettet mot barn og unge
- ✓ at Nordland Fylke skal være aktiv pådriver overfor kommunene i folkehelsearbeidet
- ✓ vektlegge psykisk helse i folkehelsearbeidet
- ✓ prioritere gående og syklende
- ✓ legge til rette for fysisk aktivitet og friluftsliv

6.4 Innvandring som ressurs

Nordland er på flere områder avhengig av innvandring. Venstre heier på et mangfoldig Nordland og ønsker nye nordlendinger velkommen hit. Skal tilflytterne bli en ressurs for seg selv og samfunnet, må integrasjonsarbeidet styrkes og systematiseres med en fast bevilgning og med at det opprettes en egen seksjon i næringsavdelingen til å jobbe bare med dette. Denne må bygges opp til å bli en tydelig aktør i regi av Nordland Fylke og drive utadretta virksomhet sammen med de som er nær utfordringene. Det vil si fylkets kommuner og bedrifter; de møter alle praktiske problem knytta til innvandrere først.

Nordland Venstre vil:

- ✓ gjøre det lettere for innvandrere å få godkjent og dermed brukt sin utdanning.
- ✓ styrke integreringsarbeidet
- ✓ fremme samarbeid mellom kommuner og næringsliv for å få flere ut i arbeid

6.5 Godt å bo i nord

Det er godt å bo i Nordland. Nordland Venstre vil ta ansvar for at det skal bli enda bedre. Bedre er alltid mulig.